

بررسی مقایسه‌ای وضعیت مالی تهیه طرح‌های توسعه شهری و تحقق آنها بر مبنای داده‌های تفریغ بودجه شهرداری تهران، دوره (۱۳۸۳ - ۱۳۸۶)

The Comparative Study of Financial Status of Urban Development Plans Provision and Their Realization Based on Budget Performance Data of Tehran Municipality, Period (1383-1386)

نویسنده: دامن جلالی

مقدمه

طرح‌های توسعه شهری و میزان اعتبارات لازم برای تحقق طرح‌های توسعه شهری در هر سال، می‌توان میزان اعتبارات مورد نیاز برای تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی را به همراه اعتبارات مورد نیاز جهت طرح تملک اراضی مقایسه کرد. از آنجا که طرح‌های جامع و هادی با تعیین کاربری زمین سر و کار دارند و به یک معنا با آن برابری و از وظایف اصلی طرح کاربری زمین، تعیین تکلیف برای زمین‌های شهری است، مهمترین اقدام عملی جهت تحقق این طرح‌ها تملک اراضی است که کاربری در نظر گرفته شده برای آنها متفاوت از آن چیزی است که در شرایط فعلی استقرار دارد.

از میان موارد هشتگانه برنامه‌هایی که شهرداری اعتبارات عمرانی خود را باید در قالب آنها هزینه کند، برنامه‌ریزی توسعه شهری تنها برنامه‌ای است که به مسئله هزینه‌های مورد نیاز برای تهیه طرح‌های توسعه شهری و اعتبارات مورد نیاز جهت تحقق آنها می‌پردازد. این برنامه از سه‌گونه طرح تشکیل شده که دو مورد از این طرح‌ها خود به چندگونه پروژه تقسیم می‌شوند؛ این طرح‌ها عبارتند از: طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی، طرح تملک اراضی و طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری. به منظور مقایسه میان وضعیت اعتبارات مورد نیاز برای تهیه

اهمیت مالی برنامه‌ریزی توسعه شهری در مقابل دیگر برنامه‌ها و وظایف شهرداری

جدول شماره ۱ به بررسی سهم هزینه انجام شده در برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری از کل هزینه‌های انجام شده در هر سال در مقایسه با سهم هزینه انجام شده در دیگر برنامه‌ها و وظایف اختصاص دارد. این مقایسه، اهمیت مالی این برنامه را در مقایسه با دیگر برنامه‌های وظیفه عمران شهری و همچنین اهمیت آن را در مقایسه با رقم کل هزینه‌های انجام شده در شهرداری تهران در دوره مورد بررسی نشان خواهد داد.

در میان برنامه‌های هشتگانه شهرداری، برنامه‌ریزی توسعه شهری به جز سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶، یعنی سال‌های پایانی دوره، از نظر اهمیت در رده نخست قرار داشته است. با این وجود، در تمامی چهار سال مورد بررسی، همواره جزو دو برنامه نخست شهر از نظر اهمیت مالی بوده، اولویت اصلی را در کنار برنامه بهبود عبور و مرور شهری برای شهرداری تهران داشته است. در مقایسه با هزینه کل نیز از یک هشتم و تا مواردی یک چهارم کل هزینه‌هایی که شهرداری در یک سال متحمل گردیده را شامل می‌شده است؛ بدین ترتیب در مقایسه با رقم کل هزینه نیز اهمیت قابل ملاحظه‌ای دارد، اگر چه با نگاه به سال‌های آغاز و پایان دوره، اهمیت آن کاهش نسبی یافته و در میان برنامه‌ها به رده دوم وزن مالی رسیده است، اما در مقایسه با سهمی که کلیه برنامه‌ها و وظایف از رقم هزینه کل به خود اختصاص می‌دهند جایگاه آن تغییر نکرده است. با توجه به ستون پایانی جدول که رقم متوسط هزینه انجام شده در هر یک از برنامه‌ها و وظایف را در یک دوره یک ساله نشان می‌دهد، می‌توان دریافت که این برنامه به طور متوسط ۱۷/۱ درصد از کل هزینه‌های انجام شده به‌وسیله شهرداری را به خود اختصاص می‌دهد و در بین برنامه‌ها از نظر اهمیت مالی به طور کلی در رده دوم و در میان کل برنامه‌ها و وظایف در رده سوم اهمیت مالی قرار دارد.

اهمیت مالی مراحل تهیه و تحقق طرح‌های توسعه شهری

ارقام یک ستون مانده به آخر جدول شماره ۲ سهمی است که هر یک از طرح‌ها و پروژه‌ها از مجموع اعتبارات برنامه

برنامه‌ریزی توسعه شهری می‌برند. این ارقام نشان‌دهنده وزن و اهمیت مالی طرح‌ها و پروژه‌ها در نظر مدیران و برنامه‌ریزان شهر می‌باشد. همان‌گونه که مشهود است طرح تملک اراضی، که عبارت است از خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی، سهم عمده‌ای از مجموع اعتبارات این برنامه را به خود اختصاص می‌دهد. اگر چه مقدار آن از حدود ۹۱ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۸۹/۱۵ درصد در سال ۱۳۸۶ کاهش یافته، اما هرگز از ۸۶ درصد کمتر نبوده است و به طور متوسط با اختصاص حدود ۸۹/۲ درصد از اعتبارات برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری در هر سال سهمی عمده از اعتبارات را به خود اختصاص می‌دهد و این نشان از اهمیت و وزن مالی تحقق طرح‌های توسعه شهری در جریان فرآیند برنامه‌ریزی توسعه شهری دارد. همچنین مقایسه سهم مالی این دو مرحله برنامه‌ریزی توسعه شهری بیانگر اهمیت و وزن غالب مرحله تحقق‌پذیری طرح‌های توسعه شهری می‌باشد. نسبت اعتباراتی که برای هر یک از این دو دسته طرح پس از انجام اصلاحات در نظر گرفته شده، نشان می‌دهد که در دوره مورد بررسی به طور متوسط در هر سال به ازای هر ۴ میلیون ریالی که جهت تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی در نظر گرفته شده بالغ بر ۱۰۰ میلیون ریال نیز برای خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی اختصاص یافته است. با توجه به ارقام ستون پایانی جدول، این نسبت در عمل تغییر می‌کند، به‌گونه‌ای که در عمل به طور متوسط به ازای هر ۳ میلیون ریال هزینه‌ای که بابت تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی در هر سال انجام شده نزدیک به ۱۰۰ میلیون ریال نیز صرف خرید املاک گردیده است، که این در واقع نسبتی است که ما بین هزینه مورد نیاز دو مرحله برنامه‌ریزی توسعه شهری یعنی تهیه طرح و تحقق آن وجود دارد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود وزن مالی مرحله تحقق طرح‌های توسعه شهری در عمل بیش از آن میزانی است که در نظر بوده است.

ستون پایانی جدول شماره ۲ با عنوان سهم - هر یک از طرح‌ها و پروژه‌ها - از مجموع هزینه‌های عمرانی برنامه «برنامه‌ریزی توسعه شهری» در واقع نشان‌دهنده میزان

اهمیت و وزن مالی هر یک از طرح‌ها و پروژه‌های تشکیل‌دهنده این برنامه در عمل است. متوسط سالانه سهم طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی از کل هزینه‌های مربوط به برنامه‌ریزی توسعه شهری ۲/۶۶ درصد می‌باشد که نسبت به متوسط سالانه سهم این دسته از طرح‌ها از اعتبارات در نظر گرفته شده یعنی ۳/۷۳ درصد، کمتر است. در سوی دیگر مشاهده می‌شود که متوسط سالانه طرح تملک اراضی از مجموع هزینه‌های مرتبط با برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری ۹۳/۳۶ درصد می‌باشد که نسبت به سهم متوسط سالانه این‌گونه از طرح‌ها از میزان اعتبارات این برنامه، یعنی ۸۹/۱۷ درصد، بیشتر است. این مسئله نیز بدان معناست که وجه تحقق‌پذیری طرح‌های توسعه شهری در عمل همواره بیش

از آنچه که در نظر می‌نماید دارای اهمیت مالی است و در عمل همواره نسبت به آنچه که در نظر بوده و نسبت به تهیه طرح‌ها، توجه مالی بیشتری بدان معطوف شده است.

عملکرد شهرداری در هزینه‌کرد اعتبارات ابلاغ شده برای مراحل تهیه و تحقق طرح‌های توسعه شهری

جدول شماره ۳ در بردارنده نکات دیگری در ارتباط با تفاوتی است که تهیه طرح‌های توسعه شهری و تحقق‌پذیری آنها از جنبه مالی با یکدیگر دارد. ردیف پایانی جدول، متوسط سالانه سهم مانده اعتبار هزینه‌نشده از کل اعتبار ابلاغ شده برای هر یک از انواع طرح‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری را نشان می‌دهد. مقایسه این رقم

جدول شماره ۱- سهم انواع وظایف و برنامه‌ها از میزان کل هزینه‌هایی که شهرداری تهران متحمل شده است (۱۳۸۶ - ۱۳۸۳)

وظایف و برنامه‌ها	۱۳۸۶		۱۳۸۵		۱۳۸۴		۱۳۸۳		سال
	سهم از کل (درصد)	هزینه (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	هزینه (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	هزینه (میلیون ریال)	سهم از کل (درصد)	هزینه (میلیون ریال)	
وظیفه خدمات اداری	۱۹/۹۵	۲۰۰۰۸۱۴	۱۶/۸۲	۲۶۹۲۳۳۴	۱۵/۵۹	۲۰۶۲۰۴۴	۱۹/۹۵	۲۰۰۰۸۱۴	وظایف و برنامه‌ها
وظیفه خدمات شهری	۲۲/۷۵	۲۲۸۱۳۶۱	۲۷/۶۱	۵۷۸۹۵۴۶	۲۳/۷۸	۳۱۴۶۳۰۶	۲۲/۷۵	۲۲۸۱۳۶۱	سهم متوسط سالانه (درصد)
برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری	۱۹/۲۶	۱۹۳۱۴۸۷	۱۴/۰۱	۴۳۵۲۸۰۸	۲۲/۸۹	۳۰۲۸۶۱۳	۱۹/۲۶	۱۹۳۱۴۸۷	هزینه (میلیون ریال)
برنامه ایجاد و توسعه تأسیسات فاضلاب شهری	۰/۸۲	۸۲۴۰۴	۱/۴۳	۲۹۴۳۵۱	۱/۱۸	۱۵۵۹۱۴	۰/۸۲	۸۲۴۰۴	سهم از کل (درصد)
برنامه بهبود عبور و مرور شهرها	۱۹/۰۶	۱۹۱۱۶۰۶	۱۵/۲۵	۶۱۸۷۵۳۳	۱۷/۰۷	۲۲۵۹۱۳۶	۱۹/۰۶	۱۹۱۱۶۰۶	هزینه (میلیون ریال)
برنامه ایجاد تأسیسات حفاظتی شهرها	۱/۳۲	۱۳۲۲۹۸	۲/۳۲	۶۵۶۱۸۲	۱/۷۶	۲۳۲۳۱۹	۱/۳۲	۱۳۲۲۹۸	سهم از کل (درصد)
برنامه بهبود محیط شهری	۴/۸۳	۴۸۴۴۲۶	۵/۰۰	۱۵۴۷۹۴۶	۵/۱۹	۶۸۷۲۴۱	۴/۸۳	۴۸۴۴۲۶	هزینه (میلیون ریال)
برنامه ایجاد سایر تأسیسات و تسهیلات شهری	۲/۵۶	۲۵۶۸۶۳	۵/۴۳	۲۳۹۲۴۸۰	۲/۸۶	۳۷۸۷۵۴	۲/۵۶	۲۵۶۸۶۳	سهم از کل (درصد)
برنامه ایجاد اماکن و فضاهای ورزشی، تفریحی، فرهنگی و هنری	۲/۶۸	۲۶۹۱۲۸	۳/۱۲	۱۲۸۶۵۸۳	۲/۴۷	۳۲۶۷۲۹	۲/۶۸	۲۶۹۱۲۸	هزینه (میلیون ریال)
برنامه هزینه‌های متفرقه و دیون عمرانی	۶/۷۸	۶۷۹۵۴۳	۸/۹۹	۳۱۱۲۰۳۶	۷/۲۰	۹۵۳۰۱۵	۶/۷۸	۶۷۹۵۴۳	سهم از کل (درصد)
وظیفه عمران شهری	۵۷/۳۱	۵۷۴۷۷۵۵	۵۵/۵۷	۱۹۸۲۹۹۲۱	۶۰/۶۳	۸۰۲۱۷۲۱	۵۷/۳۱	۵۷۴۷۷۵۵	هزینه (میلیون ریال)
جمع هزینه‌های شهرداری	۱۰۰/۰۰	۱۰۰۲۹۹۳۰	۱۰۰/۰۰	۲۸۳۱۱۸۰۱	۱۰۰/۰۰	۱۳۲۳۰۹۷۳	۱۰۰/۰۰	۱۰۰۲۹۹۳۰	سهم از کل (درصد)

جدول شماره ۲- اعتبارات عمرانی ابلاغ شده و مجموع هزینه‌های عمرانی انجام شده در طرح‌ها و پروژه‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری در شهر تهران (۱۳۸۳ - ۱۳۸۶)

سال	برنامه	طرح	پروژه	اعتبار اصلاح شده نهایی (میلیون ریال)	جمع هزینه (میلیون ریال)	مانده اعتبار نه‌شده (میلیون ریال)	سهم مانده اعتبارات هزینه نشده از کل اعتبارات نهایی ابلاغ شده (درصد)	سهم از مجموع اعتبارات عمرانی ابلاغ شده برنامه‌ریزی توسعه شهری (درصد)	سهم از مجموع هزینه‌های عمرانی برنامه‌ریزی توسعه شهری (درصد)
۱۳۸۳	برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری								
		طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی		۷۵,۵۵۶	۳۲,۶۴۸	۴۲,۹۰۸	۵۶/۷۹	۳/۳۸	۱/۶۹
		تهیه عکس هوایی، نقشه و تجدیدنظر در آنها		۴۶,۶۰۶	۲۲,۱۱۰	۲۴,۴۹۶	۵۲/۵۶	۲/۰۸	۱/۱۴
		تهیه طرح‌های تفصیلی و مکانیزاسیون آن		۲,۲۵۰	۲,۱۰۰	۱۵۰	۶/۶۷	۰/۱۰	۰/۱۱
		ساماندهی مناطق شهری		۱۶,۴۵۰	۷,۷۳۸	۸,۷۱۲	۵۲/۹۶	۰/۷۴	۰/۴۰
		طرح جامع نوسازی شهر تهران		۱۰,۲۵۰	۷۰۰	۹,۵۵۰	۹۳/۱۷	۰/۴۶	۰/۰۴
		تهیه طرح‌های جامع و هادی		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
		طرح تملک اراضی و املاک		۲,۰۳۵,۵۳۷	۱,۸۶۷,۳۳۹	۱,۶۸,۱۹۸	۸/۲۶	۹۰/۹۸	۹۶/۶۸
		خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی		۲,۰۳۵,۵۳۷	۱,۸۶۷,۳۳۹	۱,۶۸,۱۹۸	۸/۲۶	۹۰/۹۸	۹۶/۶۸
		طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری		۱۲۶,۱۸۷	۳۱,۵۰۱	۹۴,۶۸۶	۷۵/۰۴	۵/۶۴	۱/۶۳
		بررسی و مطالعه نیازها و امکانات شهری		۳۲,۱۳۳	۲,۰۰۰	۳۰,۱۳۳	۹۳/۷۸	۱/۴۴	۰/۱۰
		مطالعه، مدیریت و کنترل پروژه های عمرانی		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
		طراحی محیط شهری برای کم‌توانان جسمی		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
		بررسی و مطالعات زیست محیطی شهر تهران		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
	بازنگری و اصلاح قانون شهرداری، تشکیلات و روش‌ها		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	
	مطالعه سیستم‌های اداری و اتوماسیون آنها		۹۴,۰۵۴	۲۹,۵۰۱	۶۴,۵۵۳	۶۸/۶۳	۴/۲۰	۱/۵۳	
۱۳۸۴	برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری								
		طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی		۷۵,۶۵۱	۵۶,۸۳۰	۱۸,۸۲۱	۲۴/۸۸	۲/۳۷	۱/۸۸
		تهیه عکس هوایی، نقشه و تجدید نظر در آنها		۵۶,۰۴۳	۴۱,۷۸۰	۱۴,۲۶۳	۲۵/۴۵	۱/۷۶	۱/۳۸
		تهیه طرح‌های تفصیلی و مکانیزاسیون آن		۲,۳۲۴	۲,۳۲۴	۱,۴۰۶	۳۷/۶۹	۰/۱۲	۰/۰۸
		ساماندهی مناطق شهری		۱۳,۵۳۳	۱۱,۷۸۰	۱,۷۵۳	۱۲/۹۵	۰/۴۲	۰/۳۹
		طرح جامع نوسازی شهر تهران		۲۰,۴۵	۹۴۵	۱,۱۰۰	۵۳/۷۸	۰/۰۶	۰/۰۳
		تهیه طرح‌های جامع و هادی		۳۰۰	۰	۳۰۰	۱۰۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
		طرح تملک اراضی و املاک		۲,۸۷۵,۰۹۰	۲,۸۵۴,۱۳۸	۲۰,۹۵۱	۰/۷۳	۹۰/۱۲	۹۴/۲۴
		خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی		۲,۸۷۵,۰۹۰	۲,۸۵۴,۱۳۸	۲۰,۹۵۱	۰/۷۳	۹۰/۱۲	۹۴/۲۴
		طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری		۲۳۹,۵۶۷	۱۱۷,۶۴۵	۱۲۱,۹۲۲	۵۰/۸۹	۷/۵۱	۳/۸۸
		بررسی و مطالعه نیازها و امکانات شهری		۶۸,۱۲۷	۱۸,۸۴۵	۴۹,۲۸۲	۷۲/۳۴	۲/۱۴	۰/۶۲
		مطالعه، مدیریت و کنترل پروژه‌های عمرانی		۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۳
		طراحی محیط شهری برای کم‌توانان جسمی		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
		بررسی و مطالعات زیست محیطی شهر تهران		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
	بازنگری و اصلاح قانون شهرداری، تشکیلات و روش‌ها		۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	
	مطالعه سیستم‌های اداری و اتوماسیون آنها		۱۷۰,۴۴۰	۹۷,۷۹۹	۷۲,۶۴۰	۴۲/۶۲	۵/۳۴	۳/۲۳	

ادامه جدول شماره ۲- اعتبارات عمرانی ابلاغ شده و مجموع هزینه‌های عمرانی انجام شده در طرح‌ها و پروژه‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری در شهر تهران (۱۳۸۳ - ۱۳۸۶)

سال	برنامه	طرح	پروژه	اعتبار ابلاغ شده نهایی (میلیون ریال)	جمع هزینه (میلیون ریال)	مانده اعتبار هزینه نشده (میلیون ریال)	سهم مانده اعتبارات هزینه نشده از کل اعتبارات نهایی ابلاغ شده (درصد)	سهم از مجموع اعتبارات عمرانی ابلاغ شده برنامه‌ریزی توسعه شهری (درصد)	سهم از مجموع هزینه‌های عمرانی توسعه شهری (درصد)
۱۳۸۱	برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری								
				۲,۳۷۳,۵۰۳	۲,۲۴۳,۸۸۵	۱۲۹,۶۱۸	۵/۴۶	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰
			طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی	۱۱۳,۵۹۷	۷۳,۳۶۸	۴۰,۲۲۹	۳۵/۴۱	۴/۷۹	۳/۲۷
			تهیه عکس هوایی، نقشه و تجدید نظر در آنها	۸۴,۷۹۷	۵۴,۶۶۱	۳۰,۱۳۶	۳۵/۵۴	۳/۵۷	۲/۴۴
			تهیه طرح‌های تفصیلی و مکانیزاسیون آن	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰	۰/۰۰	۰/۲۱	۰/۲۲
			ساماندهی مناطق شهری	۲۲,۱۰۰	۱۳,۱۱۷	۸,۹۸۳	۴۰/۶۵	۰/۹۳	۰/۵۸
			طرح جامع نوسازی شهر تهران	۱,۱۰۰	۵۹۰	۵۱۰	۴۶/۳۸	۰/۰۵	۰/۰۳
			تهیه طرح‌های جامع و هادی	۶۰۰	۰	۶۰۰	۱۰۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
			طرح تملک اراضی و املاک	۲,۰۵۱,۶۷۰	۲,۰۴۷,۴۰۸	۴,۲۶۲	۰/۲۱	۸۶/۴۴	۹۱/۲۴
			خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی	۲,۰۵۱,۶۷۰	۲,۰۴۷,۴۰۸	۴,۲۶۲	۰/۲۱	۸۶/۴۴	۹۱/۲۴
			طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری	۲۰۸,۲۳۷	۱۲۳,۱۱۰	۸۵,۱۲۷	۴۰/۸۸	۸/۷۷	۵/۴۹
			بررسی و مطالعه نیازها و امکانات شهری	۳۱,۵۰۵	۱۴,۴۳۴	۱۷,۰۷۱	۵۴/۱۸	۱/۳۳	۰/۶۴
			مطالعه، مدیریت و کنترل پروژه‌های عمرانی	۲,۵۰۰	۱,۶۶۹	۸۳۱	۳۳/۲۲	۰/۱۱	۰/۰۷
			طراحی محیط شهری برای کم‌توانان جسمی	۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۲۱	۰/۲۲
		بررسی و مطالعات زیست‌محیطی شهر تهران	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰	۰/۰۰	۰/۱۴	۰/۰۶	
		بازنگری و اصلاح قانون شهرداری، تشکیلات و روش‌ها	۳,۲۲۰	۱,۳۱۶	۱,۹۰۴	۵۹/۱۲	۰/۱۴	۰/۰۶	
		مطالعه سیستم‌های اداری و اتوماسیون آنها	۱۶۶,۰۱۲	۱۰۰,۶۹۰	۶۵,۳۲۲	۳۹/۳۵	۶/۹۹	۴/۴۹	
۱۳۸۲	برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری								
				۴,۵۴۶,۸۲۲	۴,۳۵۲,۱۰۸	۱۹۴,۰۱۴	۴/۲۷	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰
			طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی	۱۹۹,۳۵۰	۱۶۵,۴۷۰	۳۳,۸۷۹	۱۶/۹۹	۴/۳۸	۳/۸۰
			تهیه عکس هوایی، نقشه و تجدید نظر در آنها	۷۷,۳۵۸	۶۷,۲۴۷	۱۰,۱۱۱	۱۳/۰۷	۱/۷۰	۱/۵۴
			تهیه طرح‌های تفصیلی و مکانیزاسیون آن	۳۰,۰۰۰	۲۶,۲۵۰	۳,۷۵۰	۱۲/۵۰	۰/۶۶	۰/۶۰
			ساماندهی مناطق شهری	۹۱,۵۰۰	۷۱,۴۸۸	۲۰,۰۱۲	۲۱/۸۷	۲/۰۱	۱/۶۴
			طرح جامع نوسازی شهر تهران	۳۳۰	۳۲۴	۶	۱/۸۲	۰/۰۱	۰/۰۱
			تهیه طرح‌های جامع و هادی	۱۶۲	۱۶۲	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
			طرح تملک اراضی و املاک	۴,۰۵۳,۲۸۴	۳,۹۷۴,۴۶۱	۷۸,۸۲۲	۱/۹۴	۸۹/۱۵	۹۱/۳۱
			خرید املاک جهت کاربری‌های مختلف و پرداخت به متصرفان املاک معارض طرح‌های عمرانی	۴,۰۵۳,۲۸۴	۳,۹۷۴,۴۶۱	۷۸,۸۲۲	۱/۹۴	۸۹/۱۵	۹۱/۳۱
			طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری	۲۹۴,۱۸۸	۲۱۲,۸۷۶	۸۱,۳۱۳	۲۷/۶۴	۶/۴۷	۴/۸۹
			بررسی و مطالعه نیازها و امکانات شهری	۸۷,۶۹۷	۳۱,۸۹۰	۵۵,۸۰۷	۶۳/۶۴	۱/۹۳	۰/۷۳
			مطالعه، مدیریت و کنترل پروژه‌های عمرانی	۲,۹۱۰	۲,۷۵۰	۱۶۰	۵/۵۰	۰/۰۶	۰/۰۶
			طراحی محیط شهری برای کم‌توانان جسمی	۶۷۱	۶۷۱	۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۲
		بررسی و مطالعات زیست‌محیطی شهر تهران	۱۷,۶۹۰	۹,۳۹۲	۸,۲۹۸	۴۶/۹۱	۰/۳۹	۰/۲۲	
		بازنگری و اصلاح قانون شهرداری، تشکیلات و روش‌ها	۲,۰۰۰	۱,۵۰۸	۴۹۲	۲۴/۶۰	۰/۰۴	۰/۰۳	
		مطالعه سیستم‌های اداری و اتوماسیون آنها	۱۸۳,۲۲۰	۱۶۶,۶۶۴	۱۶,۵۵۶	۹/۰۴	۴/۰۳	۳/۸۳	

در مورد دوگونه از طرح‌های مورد بررسی در اینجا یعنی تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی و تملک اراضی، نشان می‌دهد که به طور میانگین در هر سال تنها ۲/۷۹ درصد از اعتبارات ابلاغ شده برای تملک اراضی مورد نیاز طرح‌های توسعه شهری به صورت هزینه نشده باقی مانده و در هر سال بیش از ۹۷ درصد از آن هزینه شده است، این در حالی است که به طور متوسط در هر سال بیش از ۶۶ درصد از اعتبارات مربوط به تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی به شکل مانده هزینه نشده باقی مانده و تنها حدود یک سوم آن هزینه گردیده است. به عبارت دیگر، عملکرد مجموعه شهرداری در هزینه‌کرد اعتبارات ابلاغ شده در زمینه تملک اراضی بهتر از تهیه طرح‌های جامع و هادی بوده است.

ستون پایانی جدول شماره ۳ وضعیت مانده اعتبارات هزینه نشده را برای کلیه طرح‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری نشان می‌دهد. بر مبنای این ارقام،

سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۶ با سهم مانده‌ای به میزان ۱۳/۶۷ درصد و ۴/۲۷ درصد از کل اعتبارات در نظر گرفته شده، به ترتیب، نمایانگر نامناسب‌ترین و مناسب‌ترین وضعیت شهرداری تهران از نظر هزینه‌کرد اعتبارات در نظر گرفته شده در راستای این برنامه می‌باشد. در این میان، دو دسته از طرح‌ها یعنی طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی و طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری نیز، از نظر بهترین و بدترین سال‌ها در زمینه هزینه‌کرد اعتبارات، همین وضعیت را داشته‌اند. اما در مورد طرح تملک اراضی سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۴ با سهم مانده‌ای به میزان ۰/۷۳ درصد و ۰/۲۱ درصد از کل اعتبارات مربوط، نمایانگر بهترین وضعیت شهرداری تهران از نظر هزینه‌کرد اعتبارات در این راستا بوده‌اند.

◀ کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای

جدول شماره ۳- ارزیابی وضعیت هزینه نمودن اعتبارات عمرانی ابلاغ شده برای انواع طرح‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری در سال‌های مختلف (۱۳۸۲ - ۱۳۸۶)

سهم مانده اعتبار هزینه‌نشده از کل اعتبارات ابلاغ شده در انواع طرح‌های تشکیل‌دهنده برنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری در هر سال (درصد)	طرح‌های تهیه و تصویب انواع طرح‌های شهری (توسعه شهری و بررسی مسایل شهری)				طرح تملک املاک و اراضی		سال
	طرح مطالعاتی جهت بررسی مسایل شهری		طرح تهیه و تصویب طرح‌های جامع و هادی		مانده اعتبار هزینه‌نشده (میلیون ریال)	اعتبار ابلاغ شده نهایی (میلیون ریال)	
	مانده اعتبار هزینه‌نشده (میلیون ریال)	اعتبار ابلاغ شده نهایی (میلیون ریال)	مانده اعتبار هزینه‌نشده (میلیون ریال)	اعتبار ابلاغ شده نهایی (میلیون ریال)			
۱۳/۶۷	۹۴,۶۸۶	۱۲۶,۱۸۷	۴۲,۹۰۸	۷۵,۵۵۶	۱۶۸,۱۹۸	۲۰,۳۵,۵۳۷	۱۳۸۳
۵/۰۷	۱۲۱,۹۲۲	۲۳۹,۵۶۷	۱۸,۸۲۱	۷۵,۶۵۱	۲۰,۹۵۱	۲,۸۷۵,۰۹۰	۱۳۸۴
۵/۴۶	۸۵,۱۲۷	۲۰۸,۲۳۷	۴۰,۲۲۹	۱۱۳,۵۹۷	۴,۲۶۲	۲,۰۵۱,۶۷۰	۱۳۸۵
۴/۲۷	۸۱,۳۱۳	۲۹۴,۱۸۸	۳۳,۸۷۹	۱۹۹,۳۵۰	۷۸,۸۲۲	۴,۰۵۳,۲۸۴	۱۳۸۶
	۴۸/۶۱		۳۳/۵۲		۲/۷۹		متوسط سهم مانده اعتبار هزینه نشده از کل اعتبار ابلاغ شده برای هر نوع طرح در یک سال دوره (درصد)

منبع آمار:

- اداره کل برنامه و بودجه شهرداری تهران. [گزارش‌های] تفریح بودجه سال [های] ۱۳۸۳ - ۱۳۸۶.